

کتابخانه
جمهوری اسلامی ایران
رايز فرهنگستان سيات

Kulturabteilung
der Botschaft der Islamischen Republik Iran

گزارشی از انتشار

شماره اول و دوم سال ۲۰۲۱

«فصلنامه اشپكتروم ايران»

SPEKTRUM IRAN

Zeitschrift für islamisch-iranische Kultur

Kultur des Friedens aus der Sicht von Hwāgeh Naṣīr al-Dīn Tūsī
Shahīn Aawani

Siehst du die Stadt? Bemerkungen zu der Beschreibung „orientalischer Städte“
in deutschsprachigen Reiseberichten des 19. Jahrhunderts
Felix Bachmann

Logos oder göttliches Wort aus der Sicht von Origenes von Alexandria
und Feyz Kāshānī
Natstaran Fahimi, Alireza Ebrahim

Vergleichende distinktive Synonymik als Alternativ- und Ergänzungsmodell
zum zweisprachigen Übersetzungswörterbuch;
Ein Versuch anhand persischer und deutscher Beispiele.
Arash Farhīdīa

Richard Wagner und Hafiz; Hafiz und die Hafiz-Rezeption im Abendland
Markus Fiedler

Utopische Literatur im Nahen Osten: Subversion oder Submission in Sa'dīs
politischen Ansichten in Atābegs und mongolischen Perioden
MohammadAmir Jalali / Alireza Omidbakhsh

Kaiser Friedrich II. von Hohenstaufen und die islamische Mystik
Roland Pietsch

Der Begriff „Das Leben“ im Gedicht „Ballade des äußeren Lebens“ von
Hofmannsthal und im Gedicht „Der Klang vom Schritt des Wassers“ von
Sohrab Sepehri
Elham Rahmani Mofrad

Bekannschaft westlicher Künstler mit der orientalischen und islamischen
Kultur und Kunst durch internationale Ausstellungen (1951-1910)
Parisa Shad Ghazvini

Können Poeten ihren Ursprung von ihrer Poesie trennen?
auf Farsi fühlen, auf Deutsch schreiben
Mitra Shahmoradi

Neuerscheinung
Felix Herkert

Nr. 1/2 – 2021

34. Jahrgang

مروری بر برنامه ها و فضای فرهنگی در آلمان

۳۳

شماره پی در پی:

www.irankultur

بسمه تعالی

گزارشی از انتشار شماره اول و دوم سال ۲۰۲۱ «فصلنامه اشپکتروم ایران»

فصلنامه شماره اول و دوم از سال ۲۰۲۱ «اشپکتروم ایران» (Spektrum Iran)، توسط رایزنی فرهنگی کشورمان در آلمان چاپ و منتشر گردید.

در این شماره از فصلنامه «اشپکتروم ایران» مقالات و مطالب ذیل گردآوری شده است:

- ✓ **شهین اعوانی:** فرهنگ صلح از منظر خواجه نصیرالدین طوسی
- ✓ **فلیکس باخمن:** شهر را دیدی؟ ملاحظاتی در باب توصیف «شهرهای مشرق زمین» در سفرنامه های آلمانی زبان سده نوزدهم
- ✓ **نسترن فهیمی، علیرضا ابراهیم:** لوگوس یا کلمه الهی از دیدگاه اوریگنس اسکندرانی و فیض کاشانی
- ✓ **آرش فرهدنیا:** واژه نامه مترادف تطبیقی و تمایز گذراننده به مثابه الگویی جایگزین و مکمل برای واژه نامه دوزبانه. مقایسه ای با بهره گیری از مثال های فارسی و آلمانی
- ✓ **مارکوس فیدلر:** ریشارد واگنر و حافظ؛ حافظ و اخذ و پذیرش حافظ در مغرب زمین
- ✓ **محمد امیر جلالی، علیرضا امیدبخش:** ادبیات آرمانشهری در خاورمیانه: تمرد یا اطاعت از قدرت در اندیشه سیاسی سعدی در دوران

اتابکان و مغولان

- ✓ **رولاند پیچ: قیصر امپراطوری مقدس رم، فریدریش دوم**
هوهن اشتاوفنی تبار و عرفان اسلامی
- ✓ **سهراب سپهری، الهام رحمانی مفرد: بررسی مقوله «زندگی» در شعر**
«قصیده زندگی ظاهری» اثر هوگو فون هوفمانستال و شعر
«صدای پای آب»
- ✓ **پریسا شاد قزوینی: شناخت هنرمندان غرب با فرهنگ و هنر شرق و**
اسلام از طریق نمایشگاه های بین المللی
- ✓ **میترا شاهمرادی: آیا شاعران را توان آن است که خاستگاهشان را از**
شعرشان جدا کنند؟
- ✓ **چکیده فارسی مقالات**
- ✓ **چکیده انگلیسی مقالات**

چکیده موضوعات مطروحه از سوی نویسندگان مقالات در این شماره
از فصلنامه «اشپکتروم ایران» به شرح ذیل است:

فرهنگ صلح از منظر خواجه نصرالدین طوسی

شهرس اعوانی^۱
(صص ۱ تا ۱۶)

چکیده

صلح یکی از مظاهر تمدن و فرهنگ است. از منظر فلسفه اسلامی
«فرهنگ صرفاً روش فکر یا سبک زندگی، اخلاق عرفی، روش برخورد
(نحوه رفتار) و هنجار نیست بلکه فرهنگ «طبیعت ثانوی انسان» و هویت
جمعی جامعه مسلمان (امت) را مشخص می کند که در آن اساس

^۱ مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، رایانامه: aawani@irip.ac.ir; shaawani@gmx.de

ارزش‌های نظری و عملی شکل می‌گیرند تا بتوان بر آن مبنا با سایر ملل همزیستی مسالمت‌آمیز داشت.

خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲-۵۹۷ه.ق) کتاب اخلاق ناصری را در سال ۱۲۳۵ م/۶۳۳ ه.ق. تألیف کرده است و یکی از منابع فلسفه اسلامی محسوب می‌شود. این کتاب فصلی درباره حکمت عملی دارد که بعد از فصل «تهذیب الاخلاق» است و پنج بخش دارد: منزل و ارکان آن؛ تدبیر اموال و اقوات؛ تدبیر اهل خانه؛ تدبیر و تأدیب اولاد؛ در معرفت سیاست و تدبیر خدم و عبید. فصل سوم (آخر) درباره سیاست مدن است که هشت بخش دارد.

مقاله به موضوع «فرهنگ صلح از منظر خواجه نصیرالدین طوسی و تأثیر آن بر بنیان صلح» می‌پردازد. هم‌چنین این سؤال را پی می‌گیرد که آیا تفکر طوسی می‌تواند الگویی برای جامعه امروزی تلقی شود یا خیر.

با توجه به این که هم «جهانی‌شدن غربی» و هم «افراطی‌گرایی اسلامی» صلح را به خطر می‌اندازند، این سؤال مطرح می‌شود که برای بازگرداندن صلح و امنیت جامعه کنونی ما چه باید کرد؟

کلیدواژه‌ها

خواجه نصیرالدین طوسی، صلح، مغولان، فلسفه مبتنی بر خرد، اخلاق ناصری، سیاست مدنی.

شهر را دیدی؟ ملاحظاتی در باب توصیف «شهرهای مسرق‌زمین» در سفرنامه‌های آلمانی‌زبان سده

نوزدهم

فلیکس باخمن^۲

(صص ۱۷ تا ۳۴)

چکیده

مقاله مربوط به مسافران آلمانی‌زبان سده نوزدهم است که به اصطلاح به «شرق» سفر کرده‌اند. توصیف‌ها شهرهای مشرق‌زمین به ویژه موضوع کانونی این گزارش‌ها است. مقاله به سبب مقایسه‌ای که میان جملات

^۲ دانشگاه مارتس لوتر هاله - ویسبرگ، رایانامه: felix.bachmann@student.uni-halle.de

سفرنامه‌های مختلفِ نویسندگان انجام می‌دهد، مشخصه‌های اصلی و مشابهت‌های آن‌ها را نشان داده و معرفی می‌کند. از جمله نتایج مقاله این است که توصیف شهرها عمیقاً از کلیشه‌ها و انتظارات نادرست متأثر است و این البته منبعت از فقدان منابع و اطلاعات قابل اتکا در بارهٔ خصایص شهرهای مشرق‌زمین است. علاوه بر این، نویسندگان از منظری اروپامحور گزارش‌های سفر خود را به دست می‌دهند. در این سفرنامه‌ها از مغرب‌زمینی سخن می‌رود که در مقایسه با شهرهای مشرق‌زمین موضوع سفرِ نویسندگان، در مرتبه‌ای مسلط و سرآمد قرار دارد. تنها در یکی از این روایات شاهد فقدان چنین خصایصی هستیم. جالب‌توجه است که نویسنده برخلاف دیگر گزارشگران، سفیر و یا دانشمند نیست بلکه در زمرهٔ پیشه‌وران صنایع دستی است که باورمند و مؤمن است.

کلیدواژه‌ها

سرق‌شناسی، اروپامحوری، کلیشه‌ها، سدهٔ نوزدهم، سفرنامه‌ها، مسافران آلمانی، امراتوری عثمانی، ایران، قاجاریان.

لوگوس یا کلمه الهی از دیدگاه اوریگنس اسکندرابی و فیض کاشانی

نسرین فهیمی^۳

علیرضا ابراهیم^۴

(صص ۳۵ تا ۵۶)

چکیده

مفاهیم «لوگوس» یا «کلمه خداوند» در الهیات مسیحی و اسلامی دارای محوریته هستند که چگونگی تفسیر آنها، بر دیگر ارکان الهیات نیز اثر می‌گذارد. این تحقیق که با روش توصیفی-مقایسه‌ای به انجام رسیده، می‌کوشد تا نظرات اوریگنس اسکندرابی و فیض کاشانی را در این خصوص همسنجی نماید. از یافته‌ها نمایان است که ایشان بر اساس زمینه‌های فلسفی (نوافلاطونی یا ارسطویی)، در پی تجهیز الهیات به عقلانیت بودند و بر مبنای بسترهای عرفانی (گنوسی یا صوفیانه)، به نظامی از مراتب

^۳ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، رایانامه: nas.fahimi59@gmail.com
^۴ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، رایانامه: alirezaebrahim90@gmail.com

تجلیات الوهی اعتقاد داشتند. آنان لوگوس یا کلام را یکی از شئون یا اسماء الوهیت می دانستند که به اقتضای «فیض» یا «لطف» از خداوند صادر گردیده و به صورت حقیقت عیسی یا حقیقت محمدیه متجلی شده است. این حقیقت در مرحله ای دیگر، موجد مراتب نازلۀ خلقت بوده و در قالب عوالم وجود و انسان متجلی شده است. همچنین، لوگوس یا کلام الهی اداره امور عالم و هدایت مخلوقات در بازگشت به خداوند را نیز بر عهده دارد. همانندی تفاسیر اوریگنس و فیض به ویژه نشان می دهد: فهم عرفانی شیعه از جایگاه عیسی مسیح که بر مبنای روایات معصومین علیهم السلام قرار دارد، با گونه ای از «مسیح شناسی» که در فضای فکری پیش از شوراها در تاریخ مسیحیت وجود داشته، همخوانی دارد.

کلیدواژه ها

کلمه، لوگوس، انسان، اوریگنس اسکندرابی، فیض کاشانی.

واژه نامه مرادف تطبیعی و تمایزگذارنده به مثابه الگوی جایگزین و مکمل برای واژه نامه دوزبانه. مقایسه ای با بهره گیری از مثال های فارسی و آلمانی
آرش فرهیدنیا^۰
(صص ۵۷ تا ۷۶)

چکیده

فرهنگ لغت دوزبانه معمولاً بر مبنای این اصل طراحی شده است که مراجعه کننده در اسرع وقت به نتیجه مطلوب جستجویش برای ترجمه یک واژه برسد. بدین منظور این نوع لغتنامه واژگان زبان مبدا را به ترتیب حروف الفبا تدوین کرده و روبروی هر واژه ترجمه آن را ارائه می دهد و به رجوع کننده این طور وانمود می کند که گویی برای هر واژه زبان مبدأ یک یا چند واژه دیگر در زبان مقصد موجود است که از نظر معنی با واژه زبان مبدأ هیچ گونه تفاوتی ندارد. گرچه این نوع طراحی این امکان را برای رجوع کننده فراهم می کند که در اسرع وقت، واژه و معنای مدنظر خود را بیاید، اما از سوی دیگر این مجال را از او می گیرد که واژگان دو زبان را با

^۰ دانشگاه علامه طباطبائی، رایانامه: a.farhidnia@gmail.com

نگاهی نقادانه مقایسه و تفاوت آنها را درک کند، زیرا اگر با نگاهی دقیق واژه‌هایی را که هم در زبان مبدأ و هم در زبان مقصد با یکدیگر از نظر معنی مترادفند، مورد بررسی و مقایسه قرار دهیم، متوجه خواهیم شد که این دو نظام واژگانی معادل همدیگر نیستند. اما لغتنامه‌های دوزبانه بعضاً بدون توجه به این که در غالب موارد، در زبان مقصد معادلی نمی‌توان یافت که قادر به بازتاب تفاوت‌های ظریف واژه‌های زبان مبدأ (و بالعکس) باشد، به ارائه تک‌تک لغات و ترجمه آنها به زبان مقصد ادامه می‌دهند. مقاله ذیل مترصد است این مسئله را بوسیله چند واژه برگزیده از آلمانی و فارسی، متعلق به حوزه معنایی «نبرد» مورد بحث و بررسی قرار دهد. نگارنده به تألیف نوعی لغتنامه تطبیقی دعوت کرده است که به‌عنوان جایگزین و مکملی مطلوب، واژه‌های زبان مبدأ و مقصد را نه تنها به‌عنوان معادل یکدیگر، بلکه به‌عنوان اجزای مختلف دو نظام واژگانی مورد بررسی و مقایسه قرار دهد؛ به‌طوری که هرکدام از واژه‌ها را از نظر ساختار معنایی و از بُعد کاربردش در زبان مورد نظر، تجزیه و تحلیل و سپس آنها را به زبان دیگر ترجمه کند. هدف از تألیف این نوع لغتنامه، مقایسه تطبیقی دو زبان از بُعد نظام واژگانی و نیز کمک به رجوع‌کننده در استفاده هر چه صحیح تر از واژه‌های مترادف یک زبان خارجی است.

کلیدواژه‌ها

لغت نامه دوزبانه، واژه نامه نویسی تطبیقی، معانی صریح، ساختار ناهمگون زبان‌ها، معناشناسی مترادف و متمایز، ناهمسان‌گردی واژگانی، معناشناسی، آنومزیولوژی، معادل ترجمه، حوزه واژگان

ریشارد واگنر و حافظ؛ حافظ و اخذ و پذیرش حافظ در مغرب‌زمین

مارکوس فیدلر^۱
(صص ۷۷ تا ۸۴)

چکیده

علاقه‌مندی به حافظ شاعر و عارف ایرانی (۱۳۹۰-۱۳۱۵) در مغرب‌زمین در سده هجدهم با ترجمه سر ویلیام جونز (۱۷۹۴-۱۷۴۶) در انگلستان شدت یافت. ترجمه هامر پورگشتال از حافظ در سده نوزدهم

^۱ مؤسسه المصطفی، برلین، رایانامه: info@almustafa.de

الهام بخش سرودن کتاب دیوان غربی-شرقی توسط گوته گردید که در سال ۱۸۱۹ منتشر شد. هنر شاعری چندان گوته را به وجد آورد که حافظ را «حافظ قدسی» و «دوست آسمانی» خواند. شماری از شعرای آلمانی و در میان آنها روکرت و پلاتن که از کتاب گوته الهام گرفته بودند بر مبنای الگوی غزل که صورت کمال یافته آن را در شعر فارسی نزد حافظ می توان یافت، به سرایش روی آوردند. نیچه، دوست واگنر که بعدها خصم وی گردید در شمار متفکرانی است که از حافظ متأثر شده است و بسیار از او ملهم شده است. مقاله پس از بیان این ملاحظات تاریخی به تفصیل به شرح چگونگی بهره‌مندی واگنر از فرم و مضمون شعر حافظ می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها

حافظ، واگنر، دین واگنر، پاریسفال، عرفان مایسر اکهارت.

ادبیات آرمانشهری در خاورمیانه: تمرد یا اطاعت از قدرت در اندیشه سیاسی سعدی در دوران

اتابکان و مغولان

محمدامیر جلالی^۷

علیرضا امیدبخش^۸

(صص ۸۵ تا ۱۱۰)

چکیده

مقاله حاضر به بررسی فرهنگ و ادبیات آرمانشهری در خاورمیانه به‌ویژه آراء سیاسی سعدی، تمرد یا اطاعت او از قدرت حاکم و نیز تعیین نسبت دیدگاه‌های او با دو دوره سیاسی روزگار وی، یعنی عصر اتابکان فارس (از سال ۶۵۵ ه.ق و بازگشت سعدی به شیراز تا ۶۶۲ ه.ق سال برتخت‌نشستن ابش خاتون)، و دوره زوال حکومت اتابکان و چیرگی حاکمان مغول (از ۶۶۲ ه.ق تا فوت سعدی در ۶۹۱/۶۹۴ ه.ق) براساس تمامی آثار سعدی (اعم از بوستان، گلستان، قصاید، قطعات، رسائل و غزلیات وی) می‌پردازد. آنچه آراء سعدی را از دیگر مشایخ اهل وعظ و عرفان متمایز می‌سازد، بسنده‌نکردن به مقوله تهذیب اخلاق فردی و ورود

^۱ دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ایمیل: m.jalali@atu.ac.ir

^۲ دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ایمیل: a.omid@atu.ac.ir

به حوزه سیاست مُدُن است. سعدی در جهت اصلاح جامعه در پی تربیت یک «حاکم حکیم» بود و بخش‌هایی قابل توجه از آثار خود را به این مسأله اختصاص داده است. وی حتی به تبع سنتِ سیاست‌نامه‌نویسی در ایران، دارای رساله‌ای خطاب به پادشاهان به نام نصیحة‌الملوک است. قراردادان باب «در سیرت پادشاهان» به‌عنوان باب نخست گلستان نشان‌دهنده میزان اهمیت شیوه حکومت و کشورداری در اصلاح ساختارهای اجتماعی از دید سعدی است؛ همانگونه که عناوین دو باب «عدل» و «احسان» به‌عنوان نخستین و دومین باب بوستان (که متنی است به‌مثابه آرمانشهر سعدی) همسو با متون نظری در سیاست مُدُن همچون اخلاق ناصری است. نخستین مرحله اصلاح یک جامعه، نقد وضعیت موجود است و سعدی در این ساحت و در هر دو دوره به همه اقشار روزگار خود خاصه شاهان و حاکمان نقدهای متعددی دارد و در عرصه پیشنهاد جایگزین مطلوب نیز ایجاد سه رکن «رفاه»، «امنیت» و «آرامش» را مهمترین وظیفه سیاسی و اجتماعی یک حکومت در قبال مردم آن دانسته است. در مقاله حاضر آراء سیاسی سعدی در نقد شرایط موجود و پیشنهاد جایگزین‌های مطلوب بررسی و مصادیق آن به‌دست داده شده است.

کلیدواژه‌ها

آرمانشهر، سعدی، اندیشه سیاسی، اصلاح جامعه، قدرت، نقد شرایط موجود، پیشنهاد جایگزین مطلوب.

قیصر امراطوری مقدس رم، فریدریش دوم هوهن‌اشتاوفی تبار و عرفان اسلامی

رولاند پیچ^۹

(صص ۱۱۱ تا ۱۳۸)

چکیده

قیصر امراطوری مقدس رم، فریدریش دوم هوهن‌اشتاوفی تبار (۱۲۵۰-۱۱۹۴) که در شمار مهم‌ترین حاکمان سده‌های میانه است

^۹ دانشگاه ماکسیمیلیان مونیخ، رایانامه: roland.pietsch@t-online.de

دانشمندانی را از سراسر اروپا و جهان اسلام به دربار خود در سیسیل فراخواند و قصد او این بود که آن‌ها را مورد حمایت قرار دهد. مقاله پس از این که نگاهی گذار به زندگی این قیصر می‌افکند، عمدتاً مناسبات معنوی وی را با جهان اسلام مد نظر قرار می‌دهد و به آنها می‌پردازد. اوج این مناسبات ناظر به پرسش‌هایی است که قیصر مقدس روم در زبان عربی برای فضایی مسلمان مطرح کرد. این پرسش‌ها از جانب عالمان اندلسی و عارف مسلمان عبدالحق ابن سبعین (۱۲۷۰-۱۲۱۶/۱۲۱۷) به تفصیل پاسخ داده شده است. پاسخ‌های این عارف که موسوم به المسائل الصقلیه (مسائل سیسیلی) است در مقاله به نحو بنیادی تحلیل شده است. موضوع مهم‌ترین پرسش‌ها عبارتند از: دیمومت جهان، علم خدا، مقولات ارسطویی، جاودانگی نفس و تفسیر حدیث «قلب مؤمن میان دو انگشت از انگشتان رحمان است» (قلب المؤمن بین أصبعین من أصابع الرحمن). این پرسش‌ها نشانه‌هایی منحصر به فردی هستند که از روابط فرهنگی میان اروپای مسیحی سده‌های میانه و جهان اسلام حکایت دارد. نصیر الدین فُرات تقریباً صد سال پس از وفات فریدریش دوم هوهن‌اشتاوف نوشت: «منقول است که پادشاه در خفا به اسلام روی آورده بود اما این خداست که بهتر از هر کس دیگر از جایگاه و ایمان وی مطلع است.

کلیدواژه‌ها

قیصر امراطوری مقدس رم، فریدریش دوم هوهن‌اشتوافی تبار، عبدالحق ابن سبعین، مسائل سیسیلی، دانش الهی، معرفت عرفانی، عرفان اسلامی، رابطه میان مسیحیت سده‌های میانه در اروپا و جهان اسلام.

بررسی مقوله «زندگی» در شعر «قصیده زندگی ظاهری» اثر هوگو فون هوفمانستال و شعر «صدای پای آب» اثر سهراب سپهری
الهام رحمانی مفرد^{۱۰}
(صص ۱۳۹ تا ۱۵۸)

چکیده

^{۱۰} دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، رایانامه: e_rahmani1350@hotmail.com

«زندگی» مقوله‌ای است که در ادبیات به شکل‌های متفاوت و از منظرهای مختلف به تصویر کشیده می‌شود. مفهوم «زندگی» اغلب در ادبیات به صورت فراگیر و همه‌جانبه توصیف نمی‌شود و یک تصویر کامل از آن در تک‌تک آثار ادبی دیده نمی‌شود از آن رو که هر نویسنده‌ای مقوله «زندگی» را از پنجره نگاه خود می‌بیند و توصیف می‌کند.

در مقاله حاضر تصویر متفاوت و متنوع «زندگی» در شعر «قصیده زندگی ظاهری» اثر هوگو فون هوفمانستال (۱۸۷۴-۱۹۲۹) شاعر مشهور ادبیات سمبولیسم و ابتدای قرن بیستم آلمان و در ابیات مربوط به زندگی در شعر بلند «صدای پای آب» اثر سهراب سپهری (۱۹۲۸-۱۹۸۰) شاعر معاصر ایرانی بررسی می‌شود. اگرچه هر دو شاعر در زندگی خود یک جنگ جهانی را تجربه کرده‌اند، ولی تأثیر منفی و ناخوشایند جنگ و پیامدهای آن در اشعار ایشان با توصیف متفاوتی از مفهوم «زندگی» به چشم می‌خورد. به‌طور مثال، سهراب از گذر زندگی و لحظات و رخدادهای آن لذت می‌برد، در حالی که هوفمانستال از این گذر شکایت دارد. این مقاله سعی دارد با بررسی مقایسه‌ای دو شعر نامبرده تنوع و کثرت این توصیفات را درباره حقیقتی واحد به نام «زندگی» نشان دهد.

کلیدواژه‌ها

زندگی، هوفمانستال، سهراب سپهری، گذر زمان، تجربه.

شناخت هرمندان غرب با فرهنگ و هنر سرق و اسلام از طریق نمایشگاه‌های بی‌المللی (۱۹۵۱-۱۹۱۰)

پریسا شاد قزوینی^{۱۱}
(صص ۱۵۹ تا ۱۸۰)

چکیده

آشنایی اروپائیان با آثار هنری و صنایع دستی شرق و ملت‌های اسلامی تا اواسط قرن نوزدهم از محدودیت برخوردار بود و شناخت کافی

^{۱۱} دانشگاه الزهرا تهران، رایانامه: shadparisa@yahoo.com

از محتوا و بیان های متعالی آنها وجود نداشت. تفکیک آثار هنری کشورهای مختلف شرق و ویژگی های هریک و اینکه به چه دورانی تعلق دارند و همچنین شیوه های تولید و اجرای آنها به سختی صورت می گرفت. از این زمان به بعد با برگزاری نمایشگاه های بین المللی و در کنار هم قرار گرفتن آثار هنری ملل مختلف شرق، هنرمندان غربی توانستند ویژگی های فرهنگی و ساختاری عمیق آثار این ملل را از هم تشخیص دهند. این نمایشگاه ها نه تنها به شناخت اروپائیان از هنر شرقی کمک کرد، بلکه همچنین علاقه و میلی را در هنرمندان ایجاد نمود که به نقوش، تزئینات و فرم های شرق تاسی جویند و به شرق گرایی رو آوردند.

از سال ۱۸۵۱ م. که اولین نمایشگاه بین المللی در لندن برگزار شد، تا ۱۹۱۰ م. که نمایشگاه هنر محمدانه در مونیخ برپا شد، به طور متناوب بیش از ده ها نمایشگاه بین المللی در کشورهای مختلف اروپا برپا گردید. مواجهه رودرروی هنرمندان غرب با فرهنگ بصری آثار دنیای اسلام، تحول دید و نگاه و سبک در نقاشی غرب ایجاد کرد که «سبک آرنوو» یکی از نمونه های بارز آن است. در اینجا سه سوال مطرح می شود: ۱. با چه هدفی دول اروپایی به برگزاری نمایشگاه های بین المللی صنایع، فرهنگ و هنر پرداختند؟ ۲. هنرمندان اروپایی در بازدید از این نمایشگاه ها چه تأثیراتی از هنر شرق اسلامی گرفتند؟ ۳. در این مواجهه چه تغییرات بینشی و بنیادی برای هنر غرب ایجاد شد؟ فرضیه مقاله بر این مهم اشاره دارد که مواجهه مستقیم هنرمندان اروپایی با هنر اسلامی و هنر شرقی تحول بنیادی در سبک و اجرای آثارشان ایجاد کرد. روش تحقیق این مقاله، تحلیل تاریخی کیفی داده هاست که با گردآوری مستندات کتابخانه ای به استنادسازی مباحث متن مقاله و اثبات فرضیه می پردازد.

کلیدواژه ها

شرق گرایی، هنر اسلامی، نمایشگاه های بین المللی، هنرمندان غرب.

آیا شاعران را توان آن است که خاستگاهشان را از شعرشان جدا کنند؟
به فارسی، نوشتار به آلمانی حس
میرا شاهمرادی^{۱۲}
(صص ۱۸۱ تا ۲۰۴)

چکیده

زبان مهمترین عنصر برای زنده ماندن در اجتماع و فرهنگی دیگر به ویژه زنده ماندن روحی، دور از فرهنگ خود می باشد.

من معمولاً به زبانی می نویسم که زبان مادریم نیست، ولی این به معنی گسسته شدن ارتباطم، به عنوان شاعر، با فرهنگ اصلی و آغازینم نیست. برعکس، هرچه بیشتر در فرهنگ دیگری زندگی می کنم و هرچه سالخورده تر می شوم، اشتیاقم برای زادگاه با من رشد می کند.

در نوشته هایم غالباً بازمی گردم به بهشت گمشده، به نفرین و بیرون رانده شدن انسان از بهشت. این فکر همواره در ذهنم تکرار می شود که آیا هروقت در شرایط گوناگون که خود را گمشده احساس می کنم، از خود می پرسم که آیا این ترس های زندگی با آن ترس ابدی پیوند دارد و اشتیاق به وطن نیز می تواند ناشی از آن باشد.

اتفاقات واقعی زندگی می توانند در من احساس های مشترک کهن را بیدار کنند و خود را با پیشامدهای ماورای طبیعی پیوند دهند.

کلیدواژه ها

بهشت، وطن، درد وطن، اشتیاق، زمینی، الهی، استعاره، عرفان.

«اشپکتروم ایران»، فصلنامه ی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در آلمان، از سال ۱۹۸۸ به این سو انتشار می یابد. هدف از انتشار این فصلنامه معرفی عناصر اصیل فرهنگی ایران اسلامی به اندیشمندان کشورهای آلمانی زبان و نیز تعمیق تعاملات فرهنگی میان دو ملت آلمان

^{۱۲} هرمنده، نویسنده و پژوهشگر آزاد در وین، رایانامه: atelier@mitra-strohmaier.com

www.irankultur.com

و ایران است. لذا این فصلنامه یکی از منابع تحقیقاتی ایران شناسان و اسلام شناسان آلمانی زبان به شمار می آید.

گفتنی است این شماره از «اشپکتروم ایران» در پایگاه اینترنتی «www.spektrum-iran.de» بارگذاری شده است.